

szonyáról, a kertnek, virágnak, napfényes háznak a modern kultúrában való szerepéről, a munkára nevelésről, a zenének, színháznak, táncnak és gimnasztikának a gyermeki életben való szerepéről sok értékes, szemléltető gondolatot nyújt új olvasóinak.

Gyermekek a hősei a többi, ezúttal szóabajövő könyveknek is, de ezek gyermekekhez is szólnak. Hattyuffy Elemér „kislányregénye“, az *Anika kisasszony* (Székesfehérvár, 1922), egy tisztí leány életét meséli el születésétől a pesti intézeti évek végéig. Mémoire-szerű, közvetlen hangon szól, de jóformán minden művészi alakító erő nélkül. 1885 a végső dátum és valóban érezzük e kedves történeteken a levendula tiszta illatát. Annál groteszkebbül hatnak e környezetben a legújabb stílromantika rikító virágai, melyek több magyartalansággal együtt sok helyen felburjánzanak.

A három új ifjúsági Pallas-kiadvány nemcsak tartalom, de kiállítás dolgában a legelső ilyenmű békebeli munkák közé sorakozik. Zsoldos László *Meséskönyvében* kis gyermekek számára köt bokrétaba egy marék frissen szedett mesevirágot. Modern mesék: a fantasztikus és természetfölötti elem ritkábban jut szóhoz bennük, alakjai a mindennapi társadalmi és családi élet köréből való, de magukon hordják a mese költőiségét. Ez a valóságosság nagyon talál a modern gyermeklélekhez és amellet, hogy éppúgy szórakoztatja, mint a fantasztikum, megismerteti vele a közönséges élet hasznosabb realitását is. Kedvesek, üdék, jóságra és hazaszeretetre nevelők, s az átélés eleveenségével hatnak e mesék, bár néha sóvárogva keressük bennük a fantázia repülését. Pedig a valóságosság nem jelent ólomszárnyakat.

Gombos Albin legendás történetei: *Szent László piros rózsája* valósággal eseménye a magyar ifjúsági irodalomnak. A felvidéki Kárpátokat, Erdély hegyeit bejárt cserkész-turista meséli itt el azokat a csodás történeteket, melyeket vándorlás közben az ottani néptől hallott a cserhalmi piros rózsákról, egy furcsa alakú szikláról, különös romokról, csodás eredetű forrásról, vagy egy ragyogó fehér hegyi útról és „a régi kopjás magyarokról, akik egykoron vérük omlásával sze-

rezték meg és védték e szépséges völgyeket, erdőket és sziklaszálakat“. Az átélés melege teszi elevenné e drága emlékeket, s a mesélés naiv és mégis művészi bája vései feledhetetlenül emlékünkbé. Tartalmi és művészi érték szempontjából egyaránt nem-egy találkozik közöttük, mely irodalmunk legszebben megírt legendás története közé tartozik.

Altay Margit *Az amerikai leány* címen fiatal leányok számára írt regényt. Kedves, enyhén romantikus, egészséges levegőjű, mindvégig érdekes történetet mond el sok finom lélektani megfigyeléssel és csiszolt művészeti finomsággal. Nemes értékekre mutat rá, mindig vonzó: sok leányolvasónak fog emelkedett gyönyörűséget szerezni. Vajjon eljön-e az író, aki nemcsak „regényt“ ír számukra, de megírja az ő regényüket, az új leányemzedék új problémáiról, örök női és mégis új feladatairól? *Müller Lipót.*

Kenedy Géza könyvei. (Az élet könyve. — A hodzsza meséi.) Az élet könyvét szerzője gyakorlati vezetőnek szánta az élet útján. A világhoz való lelki kötelekekről, a jellemről, a nőkről, a szerelemről, házasságról szól, társadalmi problémákat, lelki válságokat érint s erkölcsi és társadalmi ellentéteket egyeztet. Elmélkedésre hajló fő munkája; szeret elemezni, különböztetni s fejtegetéseit bizonyos filozófiai iskolázottság jellemzi. Erkölcsi szempontjai is emelkedettek, bár itt nem egyszer hajlandó engedményekre, ha az élet gyakorlati célja megköveteli. Általában józanság és egészség jellemzi a szerző világnézetét s arra, ki a könyvet végigolvassa, bizonyára meglepő a nevelő hatása.

Ez elismerésreméltó tulajdonságok mellett azonban szemebetűnő fogyatkozásai vannak a könyvnek. Legnagyobb hibája, hogy tele van közhellyel s emiatt sok lapja fárasztóan unalmas. A szerző feledte, hogy ami napilapokban alkalmilag megfelel, nem mindig méltó a könyvbe-gyűjtésre. Az ilyen természetű fejtegetések különben is akkor igazán érdekesek, ha kiváló írói egyéniség életnézetét tükrözik, vagy eredetibb felfogást, vagy hitvallást fejeznek ki. Kenedy világnézete az átlag polgári erkölshöz simul. Ez nem hiba

és nem erény, de előre sejteti, hogy az írótól sem új eszméket, sem régiéket új megvilágítását nem várhatjuk. „Az élet hosszúsága nem függ ugyan tőlünk, szélessége azonban a mi dolgunk“, mondja egy helyen. „Tőlünk függ, hogy munkában, élvezetekben, küzdelemben és pihenésben megtartsuk azt a mértéket, melyre testünk és lelkünk állapota mindennap figyelmeztet.“ Bevezetésnek ez, az élet mértékéről szólva, nagyon is elég volna. Az író azonban folytatja. „Aki túlságosan szélesen él, még a munkában és jócselekedetekben is megsínyli; annál inkább megsínyli az, aki annyi életörömet emészt fel, amennyi nem jár neki teljesített munkája vagy kiállott szenvedései arányában.“ Az ily közhelyeket tanyai analfabéták, kik évenként egyszer járnak be templomba erkölcsi prédikációra, bizonyára könyv nélkül tudják. Hogy az író általában igen kevésre becsüli olvasója intelligenciáját, azt elmékedéseit kiegészítő ötletei (Forgácsok) is igazolják. „Amely emberrel kijönni (auskommen? helyesebb: megférni!) nem tudsz, kerüld ki. Ha nem lehet, nőj a nyakára!“ Aztán: „A hivatal a náthától abban különbözik, hogy azt sokkal nehezebb megkapni.“ S mindez egy harmadszor átnézett kiadásban!

Amilyen csalódással tettük le Kennedy „Az élet könyve“ című művét, oly gyönyörűséget találtunk másik kis könyvében: *A hodzsa meséiben*. Valóságtól, mátlól és elmékedéstől itt messze repül, el Keletre, „amerre felé valami kiapadtatlan titkos emlék és epedés fordítja a keresztrefeszített magyar szívet“. Fiatalos képzelet szövetkezik itt derűs humorral, hogy kedves, érdekes meséket szőjjön. Az író arcáról eltűnnek „Az élet könyvének“ fontoskodó ráncai s míg ott inkább „böleskődik“ mintsem böles. itt játékos leleménnyel foly ajkáról a szó s meséiben több bölcesség van, mint filozófiai szellemű fejtegetéseiben. A „hodzsa“ muzulmán pap, kivel szerző a bosnyák foglalási háborúban találkozott. Az ő ajkára adja ezeket a színes, feletti részeket, melyek könnyven folyók, naiyak, üdék és invencióban gazdagok. Tartalmilag is izgatónan érdekes történetek s formailag is teljesekek. Kelet világa közvetlenül nyilatkozik meg bennük ke-

délye naivságával, babonáival s e babonák mellett is mély élettapasztalatával és bölcseségével. E mesék fordulatosak és csattanósak, vidámak és mulattatók. Általában igen számottevő értékei e nemű irodalmunknak s kívánatos lenne, hogy a szerző az egyhangú moralizálás helyett e téren érvényesítse tehetőségét.

—rtm—

Kóbor Tamás: Aranyhajú Rózsika. (Franklin.) Az életküzdelem célja a szegénység elleni harc — mondja Shaw (Ember és felsőbbrendű ember), Kóbor pedig — ebben a regényben (nevezzük mi is regénynek) — az élet centrális erőforrásának, érzelem- és harmónia-fenntartójának megteszi a szegénységet. A szegénység a legnagyobb gazdság. Ez a látszólagos paradoxon Kóbor művének gondolati tengelye és e tengely körül forgatja az író regényének valamennyi alakját. Valljuk meg: nagyon ügyesen. A mérhetetlenül gazdagok mellett ott látjuk Dosztojevszkij megalázottjait: az életnek oduban lakó váriáit. A nagy helyzet-ellentét megelőzi az alakok rajzát, a világnézeti ellentét pedig tág arénát nyit az író mondanivalójának. Kóbor azonban csak az előbbi lehetőséget ragadja meg, az utóbbit elhanyagolja. Talán azért, mert kevés a mondanivalója?

Különben pedig: írónk éppoly gyakorlott kezelő-mestere a regénytechnikának, mint pl. Molnár a drámatechnikának. Művének szerkezete áttetsző és természetes, alakjai könnyen bevésozódk, mesebonyolítása ügyes; nincsen semmi zökkenés, minden a maga helyén és idején. És mégis! Sehol semmi lendület, állandóan ugyanaz a kimért, szenvtelen hang. Nem igazi regényvíró, inkább csak regény-megíró. Ebben a megírásban, ebben az összerakásban azonban nagy, szinte virtuóz rutinia van.

Maga a regény: írójia szerint babaregény. Nem babának való és nem is: csak-babákról szól. Talán azért, mert a kis aranyhajú Rózsika *babává* dermedtett koldusleány, akit véőül is visszapuhítanak az életbe? Rózsikának — míg baba — emberi lelke van, emberileg lát, hall, érez és gondolkodik, akárcsak Apuleius Arany szamara, aki csak annyiban különbözik tőle, hogy őt *számárrá*